

A VÉDEGYLET DOKUMENTUMAIBÓL

VESZÉLYBEN A KÖZSZOLGÁLTATÁSOK

A Védegylet sajtóközleménye, 2003. július 10.

2003. június 30-án az Általános Szolgáltatáskereskedelmi Egyezményről (GATS) Veszélyben a közszolgáltatások címmel tartott sajtótájékoztatónkra a Külügyminisztérium még aznap válaszolt egy sajtóközleményben. Örömmel tölt el bennünket a kormányzati válasz gyorsasága, azonban lesújtó, hogy a szaktárca konkrétumok helyett csúsztatásokkal és félígazságokkal próbálja megnyugtatni az aggódó állampolgárokat.

Először is visszautasítjuk a minisztérium vádját, mely szerint a „Védegylet megfelelő előzetes tájékozódás nélkül közöl a nyilvánossággal alaptalan, téves vélelmeket.” A tárca a rágalmas helyett megnyugtatóan informálhatná a közvéleményt e stratégiai jelentőségű, ugyanakkor a háttérben folyó tárgyalásokról. A minisztérium azon állításának, mi szerint a GATS-tárgyalásoknak nem témája a közszolgáltatások piacosítása, ellentmond a hazánk által GATS/SC/40 jelöléssel, 1994. április 15-én benyújtott WTO dokumentum, mely a vasúti és közúti közlekedés, az egészségügyi szolgáltatások és az oktatási szolgáltatások (az általános iskolától a felnőtt képzésig) területén tartalmaz hazánk által tett liberalizációs vállalásokat.¹

Szintén a közszolgáltatások GATS-hatáskörbe való tartozását bizonyítják azok a titkos dokumentumok, melyek egy kanadai civil szervezet jóvoltából kerültek nyilvánosságra, és meglehetősen nagy port kavartak világszerte. A 2002. júliusában készített dokumentumok arról tanúskodnak, hogy az Európai Unió piacnyitási követeléseket fogalmazott meg számos, túlnyomórészt fejlődő országgal szemben, többek között az energiaszektor és a vízközművek területén is.² A nemzetközi kereskedelempolitikában alapvető kölcsönösségi elv alapján felő, hogy előbb-utóbb az EU maga is kénytelen lesz ezen szektorainak piacosítására. Ennek fényében nem értjük azon érveket, melyek a közszolgáltatások GATS alóli kivételére vonatkoznak.

A minisztérium azzal is érvel, hogy a GATS-egyezmény alkalmazásának kilenc éve alatt nem történt olyan eset, mely csorbitotta volna az állampolgári vagy önkormányzati jogok érvényesülését. Ez csak hazánkra igaz, számos nemzetközi példa van egyrészt a közszolgáltatások piacosításának hiányosságaira, mint a brit vasútprivatizáció, az amerikai egészségügyi privatizáció, a bolíviai vízprivatizáció. Továbbá ismertek a WTO vitarendezési eljárásai és a szociális illetve környezetvédelmi

egyezmények közötti ütközések esetei is, gondoljunk az EU által hormonkezelt hússokra vonatkozó moratóriumra, melyet a WTO vitarendezési testülete kereskedelemellenesnek minősített, vagy arra az esetre, amikor a WTO az Egyesült Államok által a tengeri teknősök védelmére hozott intézkedést minősítette kereskedelemellenesnek.

A GATS-egyezmény kapcsán az alapvető jogok csorbulásának veszélyére hívja fel a figyelmet az ENSZ emberi jogi főbiztosa a Liberalization of trade in services and human rights (Szolgáltatások kereskedelmének liberalizációja és az emberi jogok) című jelentésében. A kérdés jelentőségét támasztja alá továbbá az ENSZ emberi jogi főbizottságának emberi jogi albizottsága által hozott 2001/4-es határozata a szolgáltatások kereskedelméről. Határozatában az albizottság hangot ad azon félelmének, hogy a GATS-tárgyalások hátrányosan érinthetik az alapvető szolgáltatásokhoz (kiemelten az egészségügy és az oktatás terén) való hozzáférés jogát. A határozat hangsúlyozza, hogy az emberi jogok megvalósulásának biztosítása az állam kötelezettsége. Az ENSZ felszólítja a WTO-t és tagállamait, hogy a tárgyalások eredményeképpen az emberi jogok nem sérülhetnek, és ennek megfelelően járjanak el, megfontolva a közszolgáltatások terén tett piacosítási vállalásokat.³

Az önkormányzatok jogainak csorbulására hívja fel a figyelmet a brit önkormányzati szövetség, az LGA állásfoglalásában.⁴ Kifejtik, aggodalmakra ad okot az egyezmény az önkormányzati jogok érvényesülésével kapcsolatban, és az ügyben az illetékes minisztériumhoz fordulnak.

A Helyi Önkormányzatok Európai Chartája⁵ kimondja, hogy „lehetőség szerint a tervezési és döntéshozatali eljárás során, megfelelő időben és formában, ki kell kérni minden olyan ügyben a helyi önkormányzat véleményét, amely őket közvetlenül érinti.” (4. Cikk, 6. bek.) Ezt a kitélt egyértelműen megsértették a felek a GATS-tárgyalások során, hiszen számos szolgáltatási szektor, leginkább az olyan közszolgáltatások, mint az oktatás vagy egészségügy szabályozása, sőt működtetése közvetlen vagy közvetett módon önkormányzati kompetenciába tartozik.

A fentiek alapján attól tartunk, hogy a GATS-folyamat leépíti a jogegyenlőséget szavatoló állampolgári jogokat, az önkormányzati autonómia biztosítékait.

Hosszú távon továbbá az Egyezmény nem csak a jelenleg hatályos jogszabályokkal ütközik, hanem teljesen ellentmond az 1992-ben Rio de Janeiroban elfogadott célnak, miszerint a világban egy ökológiailag és szociálisan fenntartható társadalmi-gazdasági berendezkedést kell kialakítanunk a jelenlegi helyett. E cél ugyanis meggyőződésünk szerint részvételi elvű döntéshozatali, deliberatív demokráciát és a hatékonyság elve mellett a szolidaritás és a környezetvédelem elveinek érvényesítését feltételezi.

³ A határozat interneten is olvasható: [http://www.unhchr.ch/huridocda/huridoca.nsf/\(Symbol\)/E.CN.4.Sub.2.RES.2001.4.En?Opendocument](http://www.unhchr.ch/huridocda/huridoca.nsf/(Symbol)/E.CN.4.Sub.2.RES.2001.4.En?Opendocument)

⁴ The General Agreement on Trade in Services (GATS): Possible Implications for Local Government. An LGA/LGIB Briefing Paper, Lásd: <http://www.lgib.gov.uk/policy/GATs.pdf>

⁵ Hazánkban az 1997. évi XV. törvénnyel került kihirdetésre.

¹ Az 1994. április 15-én beadott kötelezettségvállalási lista egyelőre korlátozott liberalizációt jelent, nem vonatkozik ugyanis az tulajdonok megszerzésére, a támogatásokra, a munkaerő szabad áramlására (kivéve vezető tisztségviselők, vállalaton belüli személymozgások, illetve nemzetközileg elismert reputációval rendelkező személyek). A jelenleg folyó tárgyalások során ezen vállalások bővíthetők, csökkentésükre gyakorlatilag nincsen mód. A tárgyalások során rendkívül nagy nyomás nehezedik a résztvevő kormányokra, hogy minél szélesebb körű engedményeket tegyenek.

² A dokumentumokat a kanadai Polaris Institute hozta nyilvánosságra. Lásd: <http://www.polarisinstitute.org/gats/main.html>. A Guardian cikkét erről lásd: Secret documents reveal EU's tough stance on global trade, Guardian, Wednesday April 17, 2002. <http://www.guardian.co.uk/Archive/Article/0,4273,4395615,00.html>

Amíg hazánk liberalizációs felajánlásai és a beérkezett piacnyitási követelések nem ismertek az ilyen stratégiai jelentőségű kérdésekben, és nem kerültek megvitatásra a nyilvánosság előtt, addig minden felelős állampolgár jogosan tarthat alapvető jogainak csorbulásától.

FELHÍVÁS A CANCÚNI GATS-TÁRGYALÁSOK FELFÜGGESZTÉSÉRE

A civil társadalom beadványa a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) 2003. szeptember 10-14.-ig, Cancunban megrendendő, 5. Miniszteri Konferenciájához.

Felszólítjuk a mexikói Cancunban üléselőző 146 WTO tagállam kereskedelmi és gazdasági minisztereit, hogy függeszék fel az Általános Szolgáltatáskereskedelmi Egyezmény (GATS) tárgyalásait, és zárkózzanak el a tárgyalási folyamat bármilyen jellegű további felgyorsításától! Az Egyesült Államok és az Európai Közösség, melyek multinacionális társaságai a legnagyobb nyertesei a GATS egyezménynek, Cancunban olyan politikai nyilatkozat elfogadását szorgalmazzák, mely további szolgáltatási szektorok piacosítására – beleértve a legalapvetőbb közszolgáltatásokat – szólítaná fel a WTO tagállamait. A fejlett országok cégeinek a GATS-egyezmény új piacokat, és jogaik további megerősítését jelenti.

A WTO cancúni találkozásán a fejlett országok más területen tett ígéreteiket arra kívánják felhasználni, hogy a GATS keretében liberalizációs vállalásokat kényszerítsenek ki a fejlődő országokból. Ez hatalmas nyomást jelent a világ szegényebb államaira, melyek egyre több szolgáltatási szektort – például az ivóvíz ellátást – kénytelenek a GATS egyezmény keretében piacliberalizációra felajánlani

A GATS egyezmény szorgalmazói a piacosítást következeten a „fejlesztés” illetve a „reform” szavakkal próbálják leplezni. A víz esetében az Európai Unió a nyilvánosság előtt azt hangoztatja, hogy a jelenlegi tárgyalások célja a vízhez való hozzáférés helyzetének javítása. Ugyanakkor az Európai Bizottság és a három legnagyobb európai vízszolgáltató (Suez, Vivendi, RWE) között lezajlott levélváltásban a Bizottság azt hangsúlyozza, hogy a tárgyalások egyik legfőbb célja az európai szolgáltató cégek exportlehetőségeinek javítása.

2002. júliusában a GATS tárgyalások részeként, az Európai Közösség a vízszektorra vonatkozó piacosítási kérelmet nyújtott be 109 országnak, széleskörű piaci hozzáférést kérelmezve a mögöttük álló, őket támogató vállalatok számára. Az Egyesült Államok szintén széleskörű és ellentmondásos követeléseket nyújtott be ezen országoknak a „vállalati átláthatóság” hangoztatásával. Ezek a követelések azonban a helyi politikai döntéshozatalt messzemenően kiszolgáltatottá teszik a külföldi kereskedelmi érdekeknek.

A fejlődő országoknak minden okuk megvan arra, hogy ellenálljanak a jelenlegi formájukban veszélyes követeléseknek. Ez idáig a vízellátás liberalizálása súlyos problémákat okozott számos országban. A nemzetközi vállalatok jelenléte a vizet jelentősen megdrágította, az ivóvizet a szegényebb háztartások számára megfizethetlenné tette. Egy esetleges liberalizációs kötelezettségvállalás olyan szinten köti meg a kormányzatokat, hogy az egyezményből való kilépés később gyakorlatilag lehe-

tetlenné válik. Még abban az esetben is, ha a szolgáltatások feltételei a szegények számára elviselhetlenné válnak, ha a vízszolgáltatás minősége meggyengül, vagy ha egy későbbi államigazgatás az ezzel kapcsolatos feltételeket meg szeretné változtatni.

Az ENSZ emberi jogi albizottsága aggodalmát fejezte ki amiatt, hogy a GATS programja ellentétben áll a WTO tagországainak az emberi jogok területén tett kötelezettségeivel. Alig egy évvel ezelőtt, a Johannesburgban tartott ENSZ Fenntartható Fejlődési Világkonferencián a tagállamok vezetői amellett kötelezték el magukat, hogy 2015-ig felére csökkentsék azoknak a számát, akik nem jutnak megfelelő vízközműszolgáltatáshoz. Bizonyítékok sora mutatja – különösképpen a fejlődő országokban –, hogy ha a vízellátást alávetik a Kereskedelmi Világszervezet rendelkezéseinek, az ivóvízhelyzet romlik. A WTO szabályai sokkal inkább szolgálják a vállalatok érdekeit, mintsem a vízhez való alapvető emberi jogunk érvényesülését.

Követeljük, hogy a cancúni miniszteri találkozón állítsák le a jelenlegi GATS-tárgyalásokat!

Vegyék ki az alapvető közszolgáltatásokat, mint amilyen vízszolgáltatás, a WTO hatásköréből.

A felhívást aláíró 126 nemzetközi szervezet között a hazai aláírók: Fauna Egyesület / Föld Barátai Magyarország / MTVSZ / Védegylet / Zöld Fialatok

A LEHET MÁS A VILÁG! HÁLÓZAT NYÍLT LEVELE KOVÁCS LÁSZLÓ KÜLÜGYMINISZTER ÚRHOZ a Kereskedelmi Világszervezet mexikói tárgyalási fordulója kapcsán

Tisztelt Külügyminiszter Úr!

A Kereskedelmi Világszervezet Cancunban (Mexikó) ezen a héten zajló tárgyalási fordulója alkalmából a Lehet Más a Világ! hálózatban részt vevő civil szervezetek az alábbi nyílt levéllel fordulnak Önhöz és a magyar tárgyaló-delegációhoz.

Állítsák le a GATS-tárgyalásokat!

A Kereskedelmi Világszervezet keretében tárgyalt Általános Szolgáltatáskereskedelmi Egyezmény (GATS) egyértelműen érinti a közszolgáltatásokat. A közszolgáltatások piacosítása azonban súlyos környezeti és társadalmi problémákkal járhat.

A Lehet Más a Világ! hálózatban részt vevő Védegylet többször tett eredménytelen kísérletet arra, hogy betekintést nyerjen a magyar fél piacnyitási vállalásaiba és követeléseibe. Meggyőződésünk, hogy elengedhetetlen a társadalom minél szélesebb körének bevonása a közszolgáltatásokat érintő, stratégiai jelentőségű döntések meghozatalába.

Attól tartunk, hogy a GATS-tárgyalások keretében Magyarország olyan – gyakorlatilag visszavonhatatlan – kötelezettségvállalásokat tesz, amelyek érdemben változtatják meg alkotmányos demokráciánk tartópilléreit és hiúsítják meg egy ökoszociális piacgazdaság létrejöttét.

Éppen ezért a Lehet Más a Világ! hálózatban részt vevő civil szervezetek felszólítjuk Külügyminiszter Urat, hogy a további liberalizációs felajánlások megtétele előtt rendelje el azok hosszú távú társadalompolitikai és ökológiai hatásainak vizsgálatát, és folytasson széleskörű nézetegyeztetést a GATS-tár-

gyalásokon képviselt magyar álláspontról! Hozza nyilvánosságra a WTO mexikói fordulóján lezajlott GATS-tárgyalások eredményeit! A továbbiak folyamán zárkózzon el a közszolgáltatások piacosítását érintő bármilyen tárgyalástól mindaddig, míg a kérdésben széleskörű társadalmi vita le nem zajlott! Lépjen fel annak érdekében, hogy a közszolgáltatásokat vonják ki a GATS-egyezmény hatálya alól!

Egyúttal felszólítjuk a Kormányt, hogy vonja vissza a kórház-privatizációról szóló törvényt!

Ne adjanak több jogot a befektetőknek! Állítsák le a befektetési egyezményre vonatkozó tárgyalásokat!

Több fejlődő ország és civil szervezet tiltakozása ellenére az Európai Unió erős nyomást fejt ki a WTO tagállamaira annak érdekében, hogy a WTO tárgyalásait kiterjesszék a befektetésekre is. Tudomásunk szerint Magyarország is a befektetési egyezmény támogatói között van.

A befektetésekre vonatkozó WTO egyezmény a nemzetek feletti cégeknek további jogokat biztosítana, miközben korlátozná a választott kormányok lehetőségeit az emberi jogok és a környezet védelmére. A kormányoknak azt kellene biztosítaniuk, hogy a beruházások elősegítsék, ne pedig aláássák a fenntartható fejlődést.

Felszólítjuk Külügyminiszter Urat, hogy a magyar tárgyaló delegáció változtassa meg eddigi álláspontját, ne támogassa az EU javaslatát egy új WTO Befektetési Egyezmény létrehozására, és tegyen meg mindent annak érdekében, hogy az Európai Unió vonja vissza az erre vonatkozó javaslatát. Ehelyett támogassák a nemzetek feletti cégekre vonatkozó regionális és nemzetközi (ENSZ) szintű szabályozást a johannesburgi Fenntartható Fejlődés Világkonferencián tett vállalásnak megfelelően.

Védjük meg és erősítsük

a multilaterális környezetvédelmi egyezményeket!

A Kereskedelmi Világszervezetben jelenleg tárgyalások folynak a multilaterális környezetvédelmi egyezmények és a WTO kereskedelmi szabályainak kapcsolatáról. Az, hogy e tárgyalások a WTO keretei között zajlanak, azzal a veszéllyel járhat, hogy a WTO kereskedelmi szabályai elsőbbséget élvezhetnek a nemzetközi környezetvédelmi egyezményekkel szemben.

Ezért felszólítjuk a Külügyminiszter Urat, hogy a magyar delegáció tegyen meg mindent annak érdekében, hogy állítsák le a Kereskedelmi Világszervezet keretei között a WTO szabályok és a multilaterális környezetvédelmi egyezmények kapcsolatáról szóló tárgyalásokat! A témát az ENSZ megfelelő fórumában vitassák meg!

Zöld utat az állatvédelemnek!

A Kereskedelmi Világszervezet szabályozása több éve gátolja az egyébként megvalósuló fejlődést az állatvédelemben. Ám a Kereskedelmi Világszervezet elutasító hozzáállása miatt ez egyszerűen nem valósulhat meg. A szabadkereskedelmi szabályok értelmében egy ország, vagy akár az Európai Unió, még erkölcsi alapon sem tilthatja meg a kegyetlen módon előállított termékek behozatalát.

Bár a tárgyalások során az állatvédelem közvetlenül nem fog szóba kerülni, az Európai Unió javaslata az állatok jólétének növelését két úton kívánja érvényre juttatni. Egyrészt úgy, hogy az állatok jólétének növelésével járó költségeket vegyék be a mezőgazdasági támogatási rendszerbe, az ún. Zöld dobozba

(Green Box). Másrészt a termékek kötelező címkézése tájékoztassa a fogyasztót a termék előállítási módjáról. Ezáltal hasonló, magasabb szintű állatjóléti követelményeket állíthatnának az import-termékekre vonatkozóan ugyanúgy, mint a hazaira. Kérjük Külügyminiszter Urat, hogy a magyar delegáció támogassa ezeket a javaslatokat!

Véget vetni a génháborúnak!

Az Egyesült Államok eljárást kezdeményezett a WTO vitarendező testületénél azt állítva, hogy az Európai Unióban a genetikailag módosított szervezetek forgalmazásával kapcsolatban 5 éve érvényben lévő de facto moratórium ellentétes a WTO szabályaival. Az Egyesült Államok a WTO-n keresztül akarja Európára ráerőszakolni a génmódosított élelmiszereket, amelyeket az európai fogyasztók elutasítanak.

Ezért felszólítjuk Külügyminiszter Urat, hogy a magyar delegáció ne támogassa az Egyesült Államok beadványát! Képviselje azt az álláspontot, hogy a genetikailag módosított szervezetek kereskedelmének kérdését a biológiai biztonságról szóló Cartagenai jegyzőkönyv keretében vitassák meg!

Budapest, 2003. szeptember 12.

Energia Klub / Egyetemes Létezés Természetvédelmi Egyesület / Fauna Egyesület / Hulladék Munkaszövetség / Magyar Természetvédők Szövetsége / Rügyecskék Ember- és Környezetvédelmi Közhasznú Alapítvány / Szolidaritás Ifjúsági Alternatíva / Védegylet / Zöld Fiatalok / Zöld Pók Alapítvány

AZ EURÓPAI ALKOTMÁNY ZÖLDÍTÉSE

Sajtóközlemény, Budapest, szeptember 10.

Öt magyarországi zöld szervezet (Greenpeace Magyarország, Levegő Munkacsoport, Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, Magyar Természetvédők Szövetsége, WWF Magyarország) csatlakozott a brüsszeli Zöld Nyolcak (BirdLife International / Climate Action Network Europe / European Environmental Bureau / Friends of the Earth Europe / Friends of Nature International / Greenpeace / European Federation for Transport and Environment / World Wide Fund for Nature) felhívásához, és eljuttatta Kovács László külügyminiszter és Persányi Miklós környezetvédelmi és vízügyi miniszter részére az általuk az Európai Alkotmány tervezetével kapcsolatosan elkészített módosító javaslatokat tartalmazó tanulmányt. A javaslatokat az Európai Alkotmány tervezetének megtárgyalása céljából megrendezésre kerülő Kormányközi Konferencia lebonyolítása előtt küldték meg a magyar delegáltaknak.

A Zöld Nyolcak azért adták ki a A zöld Európai Alkotmány felé című tanulmányt, mert nem bíznak abban, hogy a Konvent által júniusban véglegesített Alkotmány tervezete megfelelő alapot biztosít majd ahhoz, hogy az Unió fenntartható módon tudjon fejlődni.

A tanulmány szerint az alkotmánytervezet leggyengébb pontjai a szakpolitikákra vonatkozó fejezetekben vannak. Több fejezet a létező Európai Szerződésből került átvételre, korszerűsítés nélkül. Így ezek idejémtúltak, ráadásul az európai szakpolitikák egyes területei, pl. a mezőgazdaság, a közlekedés, az energia konfliktusban állnak az Unió átfogó céljaival a fenntartható fejlődést és a környezet javítását illetően.

Az egyes szakpolitikák által jelzett területeket érintő változásokon túl a környezetvédők felszólítják a Bizottságot és a Parlamentet, hogy tegyék meg a következő módosításokat:

- legyen pontosabb a nyelvhasználat a részvételi demokráciát illetően (különösen a közrészvételt és a jogorvoslatához való jutást illetően);
- kerüljön bele az Alapvető Emberi Jogok Chartájába a tiszta és biztonságos környezethez való jog;
- kerüljön eltörlésre az Euratom Megállapodás.

A környezetvédő civil szervezetek támogatják Wallström környezetvédelmi biztos kezdeményezését, miszerint az alkotmánytervezet egészüljön ki egy, a fenntartható fejlődésre vonatkozó jegyzőkönyvvel, bár ehhez javasoltak további módosításokat, amit belefoglaltak az általuk kibocsátott kiadványba.

Az angol nyelvű tanulmány elérhetősége: <http://www.eeb.org/publication/G8-IGC-EN-final-8-8-03.pdf> A magyar nyelvű magyarázat elérhetősége: <http://www.mtvsh.hu/docs/eualkotmzold.pdf>

További információk: Greenpeace, Csáki Roland, tel.: 266-7776, E-mail: roland.csaki@greenpeace.hu
Levegő Munkacsoport, Lukács András
Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, Horváth Zsolt, tel.: 275-6247, E-mail: horvath.zsolt@mme.hu
Magyar Természetvédők Szövetsége, Farkas István, tel.:20/444-9779, E-mail: ifarkas@zpkok.hu
WWF Magyarország, Márkus Ferenc, tel.:30/311-1750, E-mail: ferenc.markus@wwf.hu

Tenkács Tibor (1913-1998) festőművész születésének 90. és halálának 5. évfordulója alkalmából emlékkiállítás rendezett a Debreceni Egyetem konzervatóriuma és az IZATOM-ART az egyetem központi épületében. A kiállítás október 10-ig volt megtekinthető.

TENKÁCS TIBOR 90 ÉVES

90 éves akkor is, ha már nincs közöttünk. Mert képeit bámuljuk akkor is, ha csak a tájon tekintünk körül. Festményei, táblaképei, finom pasztelljei ugyan megtalálhatók Tokaj szállodáiban, közüteményeiben, de nem lelhetők föl egy egységes gyűjteményben. Adósai vagyunk tehát annak az embernek, aki szinte akaratlanul is Kazinczy életformáját folytatta, ott teremtett központot, ahol élt. Ott teremtett érvényes életművet, ahol a mélybe ránthatta volna a provincializmus, a kisszerűség. Nagyszerű tudott maradni tanárként, művészeti események szervezőjeként, művésztelepek házigazdájaként, festőként. Érett munkáiban annyi szakmai tisztesség, mester-ségbeli tudás és ezzel együtt annyi finom költészet öröklődött ránk, hogy lírája ma is magával ragad. Nagybánya után százfélé szakad és iskolán kívül is hat a tanulság. Csak a képek minősége, esztétikai rangja fontos, nem a stílusa. Aki értéket hoz létre, az műveli a valódi modernitást. Mert művészete időtlen. Kilencven év után is.

Antal István

BÁN FERENC augusztus 20-án a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje kitüntetésben részesült. Az örömhír közlése mellé felajánlotta a most készülő nyírbátori művelődési ház tervét, mire azonban postázta volna, a beruházás bizonytalanná vált, és emiatt nem kívánta közzétenni a rajzait. Nem maradhat kimondatlanul, hogy semmiféle kitüntetés nem kárpótolhatja sem az építész, sem széles közönségét a meg nem valósult munkák miatt. Legkiválóbb építészeink egyike, Bán Ferenc hosszú évek óta – saját magának épített nyaralóján kívül – nem tudott nem hogy tehetségéhez méltó, de semmilyen házat sem megvalósítani az általa elkészített tervdokumentációk alapján a beruházói felelőtlenségek miatt.

(Itt szeretném a figyelmet felhívni e számunk rejtett belső összefüggéseire. Különösen a közölt Lechner-dokumentumok fényében érdemes elgondolkodni azon, hogy Bán Ferenc rajzai arra jók a beruházónak, hogy pályázaton pénzt lehessen nyerni

velük egy készülő építkezéshez, arra azonban már nem, hogy őt, a legnagyobb és legkövetkezetesebb tervezők egyikét meg is bízzák ugyanezzel a munkával. A készülő nagy, reprezentatív Műcsarnok-beli építészeti tárlat – amelynek az előkészületek alapján ítélve egyéb értékzavarai is lehetnek – Bán Ferenc már említett, saját erejéből saját magának felépített nyaralójával tudja bemutatni előbb a hazai közönségnek, aztán a nemzetközinek, hogy az ország egyik vezető építészének képességeivel hogyan sáfarkodott az ország az elmúlt másfél évtizedben.

Gerle János

HAP GALÉRIA néven építészeti kiállítóterem nyílt a II. Margit körút 24. számú ház földszintjén. Első kiállítása, amely Winkler Oszkár építész (1907–1984) munkásságát mutatja be, október végéig tart nyitva. Következő kiállítása: Janáky István építésze (tel: 2125992, e-mail: hapgaléria@hap.hu, www.hap.hu)